

SUMMARY

Mikheienko Olexander. The content of professional training of the future specialists in human health as a strategic factor in ensuring the health of the population of Ukraine.

The purpose of the article is to substantiate the content of professional training of the future health professionals as the basis for the formation of professional competence, values and motives of health, attracting students to health activities.

Methods: theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literature, normative legal documents in the field of education and health.

Results: the concept of functions and differences between the health and medical spheres are specified; A mechanism for increasing (decreasing) the functional potential and reserves of human health is considered; the maintenance of wellness direction disciplines is grounded, which studying necessity is determined by professional activity features of experts in human health.

Practical significance: based on the analysis of knowledge about health, the main factors of health and directions that promote health or, on the contrary, cause a disorder in the functional state of the human body are determined.

Conclusion: it is impossible to effectively influence the state of health without changing the way of people's lifestyle. The problem of educating a conscious and careful attitude to one's own health must be solved by means of education. A characteristic feature of public consciousness is a low level of awareness and competence in matters of health and, as a consequence, a lack of willingness of the individual to take responsibility for one's health, inability to counteract the smallest indispositions. At the state level, an individual is seen as an object of realization of medical technologies, and not as a subject that is able to create and be responsible for its health. From the point of view of health-improving practice, the concept of one's own responsibility for the state of one's health acquires a key importance, since recovery is an individual activity. At present, we most can affect the level of health and life expectancy of people by investing in the formation of a health culture and a healthy lifestyle. Practical implementation of such a state program in Ukraine is impossible without the availability of a sufficient number of highly qualified specialists. Prospects for further scientific research are the study of the psychological and pedagogical aspects of the formation of a human health culture.

Key words: health factors, future specialists in human health, content of professional training.

УДК [37:008]:37.011.3-051:[7-047.29]

Євгенія Проворова

Національний педагогічний
університет імені Михайла Драгоманова

ORCID ID 0000-0003-2337-0082

DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/306-316

ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті узагальнено наукові напрацювання та дослідні матеріали автора щодо специфіки педагогічної дії майбутнього вчителя музики в прaxeологічному контексті. Використано методи: узагальнення наукових джерел; педагогічне спостереження, аналіз програм навчальних дисциплін, власного досвіду занять з постановки голосу. Доведено, що прaxeологічний підхід сприяє інноваційності музично-методичної підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності, а її

складником є педагогічна дія. До принципів педагогічної дії віднесено принципи самоорганізації, взаємодії, інтенсифікації. Успішному виконанню твору сприяє поетапна робота над нотним і словесним текстом, побудована на міждисциплінарних зв'язках.

Ключові слова: майбутній учитель музики, музично-методична підготовка, заняття з постановки голосу, педагогічна дія, співацька діяльність, педагогічна праксеологія, праксеологічний контекст, принципи педагогічної дії, міжпредметний зв'язок.

Постановка проблеми. До ключових компетентностей, визначених у Концепції «Нова українська школа», віднесено здатність випускників розуміти твори музичного мистецтва, формувати власний мистецький смак, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Такі вимоги й мінімізований обсяг годин на шкільний предмет з музичного мистецтва зумовлюють гострі дискусії щодо дидактичної інтеграції музично-естетичних знань, уявлень, цінностей і досвіду учнів. Для досягнення вихованцями успішних результатів у навчанні вчителів музики важливо бути предметником, тонким психологом та організатором успішної, продуктивної, ефективної музично-методичної діяльності у школі.

Важливим «...елементом педагогічної діяльності; педагогічно доцільним, спланованим чи імпрровізованим вчинком вихователя», що «дозволяє музиці торкнутися серця і розуму», детермінує зміну педагогічної ситуації або особисті зміни», учені називають педагогічну дію вихователя [1, 251]. Цілеспрямованою дією з точки зору її результативності займається праксеологія, – зазначав Т. Пщоловський [11, 76]. Польський дослідник акцентував увагу на довершеності, майстерності дії. Практиологічний контекст фахової, методичної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах дозволяє глибше відчувати специфіку педагогічних дій майбутніх учителів музики.

Аналіз актуальних досліджень. У філософських, психологічних, педагогічних довідниково-енциклопедичних виданнях та наукових дослідженнях поняття «діяльність» розглядається як динамічна система взаємодії суб'єкта зі світом, провідними характеристиками якої є предметність і суб'єктивність. Метри музичної педагогіки і методики, музикознавці (А. Козир, Г. Падалка, О. Отич, О. Рудницька, Б. Теплов та ін.) наголошують на багатогранності, прогностичності, неперервності педагогічної діяльності вчителя музики, а основним у такій діяльності називають стимулювання учнів до творчого самовираження в художній діяльності, що вимагає від педагога імпрровізаційності, творчості. О. Рудницька звертала увагу на значущість педагогічної взаємодії: «...взаємозалежність визначених учителем і учнем цілей у реалізації спільної для обох суб'єктів кінцевої мети навчально-виховного процесу зумовлюють виникнення педагогічної взаємодії, яка може бути представлена у трьох видах: педагог→об'єкт навчання; педагог→учень;

учень→об'єкт навчання» [13, 78–79]. Організація міжособистісної взаємодії передбачає ідеї співробітництва, довіри, толерантності, емпатії.

Фахівці філософії, педагогіки, психології, методики навчання, у тому числі музики (О. Бодрова, І. Зяюн, А. Козир, І. Колеснікова, О. Лобова, Н. Сегеда, О. Семенов, Є. Тітова та ін.) приходять до висновку, що основою продуктивної, цілеспрямованої раціональної організації педагогічної діяльності вчителя є педагогічна праксеологія. Така наукова галузь «розкриває не лише оптимальний образ дій, а й необхідний образ думок про дію, розповідає не лише про те, що й як необхідно роботи педагогу, а й про те, як раціонально думати, щоб добре працювати» [3, 12].

Праксеологічний підхід, застосований в освітньому процесі, сприяє інноваційності музично-методичної освіти майбутнього вчителя музики, що відповідає Дорожній карті мистецької освіти, прийнятій у 2006 р., міжнародній програмі «Освіта та професійна підготовка 2010» (Education and Training, 2010), доповідям експертів Європейської комісії «Удосконалення якості викладання та навчання в європейських вищих навчальних закладах» (Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions, 2013; «Дослідження інновацій у вищій освіті: заключна доповідь» (Study on innovation in higher education: final report), 2014). А. Сбруєва вказує на те, що, як зовнішнє середовище, у якому відбувається діяльність ВНЗ, так і його внутрішній ландшафт усе більшою мірою набувають ознак змінюваності, турбулентності, непередбачуваності [14, 12].

Мета статті: узагальнити наукові напрацювання дослідників і авторські дослідні матеріали щодо сутності й специфіки вияву педагогічної дії майбутнього вчителя музики в праксеологічному контексті на прикладі методичної підготовки до співацької діяльності.

Методи дослідження. Використано теоретичні методи: аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел; емпіричні: педагогічне спостереження, аналіз програм навчальних дисциплін; аналіз; осмислення власного педагогічного досвіду проведення практичних занять з постановки голосу зі студентами мистецьких факультетів.

Виклад основного матеріалу. Крізь призму завдань дослідження розглянемо ідеї зарубіжних фахівців щодо поняття праксеології. Австрійський економіст Л. Мизес у роботі «Людська дія» (1949) використав це поняття для визначення науки про людську поведінку [7, 11]. На переконання Т. Пщоловського, праксеологія – це синтез наук, що вивчають організацію праці [11, 23]. Т. Котарбінський завдання праксеології вбачав у необхідності вивести загальні закони людської діяльності. Він вважав, що «праксеологія покликана аналітично описати елементи й форми раціональної діяльності, створити так звану «граматику дії» в порядку вироблення найбільш загальних норм максимальної доцільності дій, зокрема, у вигляді системи

загальнотехнічних рекомендацій та застережень щодо професійної, індивідуальної та колективної роботи» [там само, 12].

Одним із напрямів реалізації цих завдань є теоретико-методологічне обґрунтування ще в 70-х роках ХХ ст. польськими вченими педагогіки праці. Т. Новацький переконливо довів, що лише через працю людина пізнає світ [9]. За З. Вятровським [18], «свобідна», оптимістична праця вчителя отримує своє істинне призначення виключно тоді, коли слугує не тільки джерелом існування, а й джерелом творчого натхнення і насолоди.

Основним елементом довершеної праці вчителя є дія. Поняттям «дія» у словниках позначають прояв будь-якої енергії діяльності, функціонування чого-небудь; результат, прояв діяльності людини, вплив, учинки, поведінку. Педагогічна дія – невід’ємний компонент методичної підготовки майбутнього вчителя музики на засадах праксеологічного підходу. І. Зязюн зазначав, що «...цілісний образ педагогічної дії включає вироблені вчителем на основі науки і практичного досвіду уявлення про дитину, її здібності, про те, якими повинні бути: урок, знання учня, дух школи, колеги, нарешті, він сам як учитель» [2, 4]. Необхідною умовою такої підготовки, як показує наше педагогічне спостереження за освітнім процесом, має бути вивчення педагогічного досвіду видатних учителів-практиків, збагачення власної методичної скарбниці для проведення уроків музики: підбір вправ-розспівок, слухових та зорових наочностей, у т.ч. із використанням цифрових технологій; вивчення дій, операцій, аналізу та інтерпретації твору, здійсненого вчителями, когнітивної активності учнів шляхом реального перебування у класі чи перегляду відео.

До принципів ефективної педагогічної дії вчителя музики, за В. Мозговим [8], Н. Сегедою [15], Т. Рейзенкінд [12], відносимо принципи самоорганізації та взаємодії. Принцип самоорганізації в таких позиціях, як учитель-автор, учитель-творець, учитель-майстер, розкривається у свідомій індивідуальній роботі майбутніх учителів над особистісними психофізіологічними, моральними, естетичними та професійними якостями. Принцип взаємодії викладача і студентів – майбутніх учителів у процесі створення інтерпретаційної версії музичного твору дозволяє проявити співтворчість, індивідуальність, бути відповідальним за результати навчання. Застосування принципу інтенсифікації передбачає проходження низки етапів, на кожному з яких поступово ускладнюється й урізноманітнюється зміст та напрями розвитку цілісної системи характеристики фахівця, що зумовлено потребою скорочення аудиторних годин фахової підготовки вчителя музики.

Розглянемо праксеологічний контекст педагогічної дії майбутнього вчителя музики крізь призму музично-методичної підготовки студентів мистецьких факультетів. Як справедливо зазначають фахівці (О. Лобова [5], О. Матвєєва [6], Г. Падалка [10], С. Яковенко [17]), для проведення уроків

музики важливі глибокі знання з педагогіки і психології, методики викладання предмету, історії та теорії музики, аналізу музичних творів і гармонії, уміння володіти музичним інструментом, проведення вокально-хорової роботи, розвинений музичний слух, широкий світогляд тощо. Важливою складовою музично-методичної підготовки майбутніх учителів музики у вищому педагогічному навчальному закладі є співацька діяльність.

Аналіз проведених нами занять у Національному педагогічному університеті імені М. Драгоманова, Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К. Д. Ушинського засвідчує: якість музично-педагогічної освіти майбутніх учителів музики проявляється у сформованості комплексу компетентностей, що задані метою музично-педагогічної освіти й визначені в нормативних документах, програмах з предметів музично-теоретичного, фахово-практичного циклів. Серед комплексу спеціальних дисциплін, що викладаються на музично-педагогічних факультетах, виділимо дисципліни «Постановка голосу», «Хоровий клас», «Основний музичний інструмент», «Методика музичної освіти (за напрямками)». Узагальнимо цілі навчальних дисциплін за навчальними програмами: формування у студентів комплексу знань музичної спеціалізації; інтересу до співу і співацької діяльності; вокально-хорова робота, підготовка до роботи з голосом, ансамблем, хором; вироблення у студентів вокально-хорової техніки, слухових здібностей, вокально-хорових навичок; навичок професійно-художнього виконання творів; виховання художнього смаку.

У підготовці до співацької діяльності у школі важливий міждисциплінарний зв'язок означених вище навчальних дисциплін на праксеологічних засадах. Практиологія розповідає не лише про те, що й як необхідно робити педагогу, а й про те, як раціонально думати, щоб добре працювати [3, 12]. Недостатня увага до такої складової у фаховій, у тому числі методичній підготовці майбутніх учителів музики, як засвідчує дослідно-експериментальна робота, знижує якість освітнього процесу, її результативність. Розглянемо поетапну роботу з текстом художнього твору з урахуванням науково-методичних напрацювань Г. Падалки [10], Т. Рейзенкінд [12], Н. Сегеди [15], К. Тарасової [16], С. Яковенко [17].

Щоб підготувати голос до якісного художнього співу, мету вокального навчання майбутніх учителів музики передбачаємо шляхом розпівок на різні види техніки формувати правильне співоче дихання, звукоутворення, чистоту інтонації, відчуття резонаторів, регістрів, тембру, дикції, сприяти формуванню інтересу до індивідуальних форм вокального виконання, сольного та ансамблевого співу, концертних виступів.

Освоєння творів у класі постановки голосу відбувається поетапно і характеризується глибиною занурення в пісенний матеріал. Розглянемо

педагогічні дії початкового етапу роботи над вокальним твором будь-якого жанру і стилю. Умовно цю роботу можна розділити на кілька етапів. Перший етап педагогічної дії – ознайомлення (загальна картина та враження від прослуховування виконуваного твору викладачем чи в аудіозаписі, адже перші емоційні враження можуть стимулювати роботу над образом та характером твору), аналіз, розбір тексту та його розучування.

Наступний етап педагогічної дії починаємо з аналізу літературного тексту, з'ясовуємо його зміст, художню ідею, емоційний настрій, синтаксис, будову фраз і речень. Потім визначаємо жанр, тональність, темп, форму твору, головну й місцеві кульмінації, визначаємо особливості стилю, особливості фортепіанної фактури, указуємо загальний діапазон вокальної партії, його теситуру.

Третій етап педагогічної дії освоєння твору – це розучування, яке вимагає вже детальної роботи над нотним і словесним текстом. Важливо прочитати й заспівати «з аркуша», називаючи ноти мелодії, заспівати мелодію на «улюблену» голосну, а потім зі словами. Розучуємо твір за фразами, спочатку виконуючи вокальну мелодію на фортепіано, вслухаючись в особливості ритмічного малюнка, інтервалів і відповідність слова і мелодії, а потім повторюємо фразу голосом.

Робота над технікою звукоутворення і звуковедення – дуже тривалий процес, який часто називається процесом співування. Це четвертий етап педагогічної дії освоєння вокального твору. На цьому етапі багато часу присвячуємо роботі над звуковеденням, домагаючись відчуття високої співочої позиції, рівності й округлості голосних, глибокої опори дихання, резонаторних та вібраційних відчуттів, м'язової свободи голосового апарату у процесі роботи над твором. Результат повністю залежить від того, як співак уявляє собі виконання, яким внутрішнім змістом наповнить його й, отже, які смислові і емоційні відтінки вкладе у звучання свого голосу. Адже вокальний звук, окрім того, що повинен бути красивим, технічно правильним, інтонаційно чистим, повинен відображати в кожному тоні сенси, вкладені композитором: іноді він повинен зображувати страх, смерть, стукіт, крик, стогін, плач тощо, а іноді сонце, повітря, любовні переживання, тобто всі можливі звуки буття й космосу, побутових ситуацій, філософських, психологічних та емоційних станів звукових картин. Не можна співати, наприклад, Дж. Пуччіні та В. А. Моцарта однаковим звуком, необхідно змінювати звукову палітру виконання від атаки звуку та пауз і до техніки. Кожний композитор вимагає не тільки абсолютно іншого, відповідного йому характеру звуку (життя людини в звуках), а й абсолютно різних технік виконання. Так само, як кожна яскрава людина відрізняється від іншої – так її світ у звуках виражається абсолютно різними технічними прийомами та характером звучання. В. А. Моцарт співається на більш легкому диханні, світлим

тембром, точно відтворюючи кожну звуковисотність, без портаменто, глісандо, тощо. Чуттєвість Дж. Пуччіні, навпаки, дозволяє використовувати величезну палітру емоційних засобів музичної виразності та агогіки з інтонаційними та динамічними відхиленнями.

Отже, виконання музики – це не просто відтворення звуків, адже музика – це відображення у звукових вібраціях композитора, який зумів передати свою свідомість у тій чи іншій музичній формі. Створена композиторами музика – це ніби універсальний шифр для збереження й передачі емоцій людини, її фізичних, психологічних і філософських станів; це звукове дзеркало людей. Адже через музику люди демонструють рівень свого розвитку, глибини світовідчуття та світорозуміння. Сприймаючи музику того чи іншого часу, народу, країни, можна скласти достатньо вичерпний портрет колективної душі, вираженої через її найбільш яскравих представників – композиторів. Музика – це і література, і філософія, і архітектура, яку називають «застиглою музикою», тільки виражена в звуках, що транслюються на рівні підсвідомості.

На заняттях акцентуємо увагу також на психології співацької діяльності. Для початківців важливо усвідомити, що виконавець передусім повинен бути гарним психологом, щоб проникнути в таємниці душі композитора. Необхідно знати політичну історію держав, історію культури, а також літературу і поезію різних культур, щоб розуміти, що і як формувало характер композитора в той чи інший час, у тій чи іншій країні.

Отже, однією з цілей занять є розвиток особистісних якостей виконавців. Зі студентами обговорюємо такий важливий момент роботи, як насичення себе звуковою енергією. Головне завдання виконавця – стати одним цілим з інструментом і особистістю композитора. Виконавець має «оживлювати» особистість композитора в усій повноті, бути провідником, єднальною ланкою між слухачами та космосом музичного життя. Чим досконаліша і глибша особистість виконавця, тим більше вона відкриє рис композитора в музичному творі.

Доцільно на заняттях залучати знання з філософії, антропології, мови співацької діяльності – добре володіти мовою тих композиторів, твори яких виконавець бажає «транслювати» для розуміння ритмів і артикуляції музичних фраз. Музична мова, в порівнянні з «мовою спілкування», є більш абстрактною формою передачі інформації й виконує, насамперед, завдання емоційного характеру – почуття, уяви, асоціацій – «творчості»; апелює до більш складних (рафінованих) відділів інтелекту і психічної організації, ніж мова слова-спілкування. У цьому контексті мова музики є більш близькою до математики, оскільки містить невербальний текст, а математична думка може бути виражена формулою. Так само, як складно переказати математичне рівняння, практично неможливо перевести в

слова і музичну думку. А це означає, що думка не обов'язково повинна бути пов'язана зі словом.

Заняття з постановки голосу – невід'ємний складник підготовки до педагогічної практики. Влучно про це пише С. Яковенко: «Мабуть, це найбільш темна галузь музичної педагогіки – у прямому і переносному сенсі – адже інструменту, яким користується співак, не видно. Ось і бредуть учитель і учень, як правило, на дотик, використовуючи туманні, хиткі орієнтири, раз у раз збиваючись з курсу, шукаючи кожен свої особливі «фірмові» асоціації, застосовуючи порівняння то зі струнними, то з духовими інструментами, то з голосами звірів і птахів, то з гуркотом моря або дзюрчанням струмочка» [17].

Такі заняття, побудовані на реалізації міжпредметних зв'язків, «культуротворчих джерел», дозволяють виходити за межі власне уроків музики у школі. Про це пише і О. Лобова [5, 256], провівши опитування вчителів початкових класів. Педагоги залучають музику для проведення уроків читання, малювання, збагачуючи емоційно-образний вплив літературних і живописних творів. У підручнику для початкової школи «Читанка» (авт. О. Савченко) представлені прозові і віршовані тексти, які виховують любов до народної пісні, спрямовують увагу школярів на необхідність опанування культури вокального виконавства: «В гурті й пісня в лад іде» А. Григорука, «Материна мова» М. Сингаївського та ін. Проведена робота дає відчутні результати в якісних змінах здатності учнів відчувати музику.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Проведений аналіз дає підстави зробити такі висновки. Сучасному вчителю музики важливо бути предметником, тонким психологом, організатором успішної, продуктивної, ефективної музично-педагогічної діяльності у школі. Основою продуктивної, цілеспрямованої раціональної організації педагогічної діяльності вчителя є педагогічна праксеологія, що є синтезом наук, які вивчають організацію праці; вона розкриває не лише оптимальний образ дій, а й необхідний образ думок про дію, розповідає не лише про те, що й як необхідно робити педагогу, а й про те, як раціонально думати, щоб добре працювати. Практичний підхід, застосований в освітньому процесі, сприяє інноваційності музично-методичної освіти майбутнього вчителя музики.

Важливим елементом педагогічної діяльності є педагогічна дія вихователя, що є проявом, результатом, вчинком педагогічної діяльності. Цілісний образ педагогічної дії включає вироблені на основі науки і практичного досвіду уявлення про співацьку діяльність, а також учня, його здібності, про те, якими повинні бути урок, знання учня, дух школи, колеги, учитель.

До принципів ефективної педагогічної дії вчителя музики відносимо принципи самоорганізації, взаємодії, інтенсифікації. Для проведення уроків музики на праксеологічних засадах важливі глибокі знання з педагогіки і

психології, методики викладання предмету, історії та теорії музики, аналізу музичних творів і гармонії, вміння володіти музичним інструментом, проведення вокально-хорової роботи, розвинений музичний слух, широкий кругозір, важливий міждисциплінарний зв'язок означених навчальних дисциплін. Успішному виконанню твору сприяє поетапна робота над нотним і словесним текстом: аналіз літературного тексту, його змісту, художньої ідеї, емоційного настрою, синтаксису; робота над технікою звукоутворення і звуковедення. Важливі знання з психології, філософії, мови співацької діяльності; знання історії держав, культури, літератури, поезії різних культур, щоб розуміти, що і як формувало характер композитора. Метою занять є розвиток особистісних якостей виконавців, насичення себе звуковою енергією.

Перспективи подальших досліджень. Успішній методичній підготовці майбутніх учителів музики на праксеологічних засадах сприяє систематична педагогічна діагностика якості освіти як цілеспрямованого, організованого, регулярного, керованого процесу, що відбувається з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів. З метою отримання випереджувальної інформації про рівень сформованості методичної підготовленості майбутніх учителів музики важливо розробити організаційно-методичне забезпечення педагогічної діагностики і технологію діагностування рівнів сформованості з урахуванням сучасних змін і вимог вищої і загальноосвітньої школи. Ці питання розглянемо в наступних публікаціях.

ЛІТЕРАТУРА/REFERENCES

1. Гончаренко, С. У. (2011). *Український педагогічний енциклопедичний словник*. Рівне: Волинські обереги. (Honcharenko, S. U. (2011). *Ukrainian Pedagogical Encyclopedic Dictionary*. Rivne: Volunsky beregy).
2. Зязюн, І. А. (2012). Екзистенціальні особливості педагогічної дії. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні Науки*, 1, 3–6. (Ziazun, I. A. (2012). Existential features of pedagogical action. *Bulletin of Cherkasy University. Series: Pedagogical Sciences*, 1, 3–6).
3. Колесникова, І. А. (2005). *Педагогическая праксеология*. М.: Издат. центр «Академия». (Kolesnikova, I. A. (2005). *Pedagogical praxeology*. M.: Publishing Center "Academy").
4. Котарбинский, Т. (1975). *Трактат о хорошей работе*. М.: Экономика. (Kotarbinskyi, T. (1975). *Treatise on good work*. Economics, Moscow).
5. Лобова, О. (2017). Зміст загальної музичної освіти як фактор формування музичної культури молодших школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (66), 247–258. (Lobova, O. (2017). The content of general musical education as a factor in the formation of musical culture of junior schoolchildren. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 2 (66), 247–258).
6. Матвеева, О. О. (2014). *Теоретико-методичні засади педагогічної діагностики якості вищої музично-педагогічної освіти*. Харків: Щедра садиба плюс. (Matvieieva, O. O. (2014). *Theoretical and methodological principles of pedagogical diagnostics of the quality of higher musical-pedagogical education*. Kharkiv: Schedra sadyba plus).

7. Мизес, Л. (2005). *Человеческая деятельность: трактат по экономической теории. Трактат по экономической теории*. Челябинск: Социум. (Mises, L. (2005). *Human activity: treatise on economic theory. Treatise on economic theory*. Cheliabinsk: Social life).
8. Мозговий, В. (2014). *Режисура педагогічної дії: теоретичний і методичний аспекти*. Миколаїв: Іліон. (Mozhoviy, V. (2014). *Direction of pedagogical action: theoretical and methodological aspects*. Mykolaiv: Ilion.)
9. Новацький, Т. В. (2010). *Людська праця. Аналіз поняття*. Львів: Літопис. (Novatsky, T. V. (2010). *Human labor. Analysis of the concept*. Lviv: Litorus).
10. Падалка, Г. М. (2010). *Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)*. Київ: Освіта України. (Padalka, H. M. (2010). *Pedagogy of Art (Theory and methodology of teaching artistic disciplines)*. Kyiv: Education of Ukraine).
11. Пшоловський, Т. (1993). *Принципы совершенной деятельности: введение в праксеологию*. К.: Институт праксеологии. (Psholovskyi, T. (1993). *Principles of the perfect activity: introduction to praxeology*. K.: Institute of praxeology).
12. Рейзенкінд, Т. Й. (2008). *Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя музики у вищих навчальних закладах (автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04)*. (Reisenkind, T. Y. (2008). *Theoretical and methodological principles of professional training of the future teacher of music in higher educational establishments (DSc thesis)*).
13. Рудницька, О. П. (2005). *Педагогіка: загальна та мистецька*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. (Rudnitska, O. P. (2005). *Pedagogy: general and artistic*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan).
14. Сбруєва, А. (2016). Порядок денний ЄС у сфері вищої освіти: пріоритети програми «Освіта та професійна підготовка 2020». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (64), 110–123. (Sbrueieva, A. (2016). EU agenda in the sphere of higher education: Priorities of the Program “Education and Training 2020”. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 10 (64), 110–123).
15. Сегеда, Н. А. (2011). *Професійний розвиток викладача музичного мистецтва: історія, методологія, теорія*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. (Seheda, N. A. (2011). *Professional development of a teacher of musical art: history, methodology, theory*. Kyiv: Drahomanov NPU).
16. Тарасова, К. В. (2003). *Психология музыкальной деятельности: Теория и практика*. М.: Академия. (Tarasova, K. V. (2003). *Psychology of musical activity: Theory and practice*. Moscow: Academy).
17. Яковенко, С. Б. (1998). Парадоксы вокальной школы. *Музыкальная академия*, 12, 155–160. (Yakovenko, S. B. (1998). Paradoxes of the vocal school. *Music Academy*, 12, 155–160).
18. Wiatrowski, Z. (2010). *Praca człowieka – wątpliwości, nieporozumienia i realia*. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Stalowa Wola.

РЕЗЮМЕ

Проворова Евгения. Праксеологический контекст педагогического действия будущего учителя музыки.

В статье обобщены научные наработки и исследовательские материалы автора о специфике педагогического действия будущего учителя музыки в праксеологическом контексте. Используются методы: обобщение научных источников; педагогическое наблюдение, анализ программ учебных дисциплин, собственного опыта занятий по постановке голоса. Доказано, что праксеологический подход способствует инновационности музыкально-методической подготовки будущего учителя к педагогической деятельности, а ее частью является педагогическое действие. К

принципам педагогического воздействия отнесены принципы самоорганизации, взаимодействия, интенсификации. Успешному выполнению произведения способствует поэтапная работа над нотным и словесным текстом, построенная на междисциплинарных связях.

Ключевые слова: *будущий учитель музыки, музыкально-методическая подготовка, занятия по постановке голоса, педагогическое действие, певческая деятельность, педагогическая прaxeология, прaxeологический контекст, принципы педагогического воздействия, межпредметных связь.*

SUMMARY

Provorova Yevgeniia. Praxeological context of the future music teacher's pedagogical action.

The article summarizes scientific developments of the researchers and experimental materials of the author concerning the nature and specificity of the pedagogical action of the future teacher of music through the praxeological context. There were used such theoretical methods: analysis, synthesis, generalization of scientific sources; empirical: pedagogical observation, analysis of programs of educational disciplines; comprehension of own pedagogical experience during practical classes on the voice settings with students from art faculties.

The analysis made grounds for making such conclusions. A modern music teacher must be both well-prepared in subject and a slight psychologist, who organizes successful, productive, effective musical and pedagogical activity at school. The basis of productive pedagogical activity of music teacher is pedagogical praxeology. The praxeological approach used in the educational process contributes to the innovation of musical and methodological education of the future music teacher.

An important element of pedagogical activity is the pedagogical activity of the educator, which is a manifestation, result, expedient act. Into principles of effective pedagogical action of music teacher were included principles of self-organization, interaction, intensification. For conducting music lessons on a praxeological basis are very important the profound knowledge of pedagogy and psychology, methods of teaching the subject, the history and theory of music, analysis of musical works and harmony, the ability to use a musical instrument, conducting vocal and choral work, developed musical rumor, a broad outlook, etc. Besides, an interdisciplinary connection of the indicated academic disciplines is also important. Moreover, it has been proved that the successful performance of the work is facilitated by a step-by-step work on musical and verbal text: analysis of the literary text, its content, artistic idea, emotional mood, syntax; work on sound engineering. It is essential to have thoughts about psychology, philosophy, language of singing activity; knowledge of the history of states, culture, literature, poetry of different cultures. Altogether it can help to understand what and how the character of the composer was formed. The purpose of classes is the development of personal qualities of performers, saturation with sound energy.

Key words: *future music teacher, music-methodological training, vocal classes, pedagogical activity, singing activity, pedagogical praxeology, praxeological context, principles of pedagogical action, interdisciplinary connection.*

Е-ЛІНГВОМЕТОДИЧНИЙ КОНТЕНТ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ЕЛЕКТРОННОЇ ЛІНГВОМЕТОДИКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті обґрунтовується важлива роль системної підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності. У цьому зв'язку автор вважає необхідним упровадження в їхню професійну підготовку власного навчального контенту з електронної лінгвометодики, що включає навчально-методичний посібник, підручник, електронний навчально-методичний комплекс та три дистанційні курси з лінгвометодичних дисциплін для студентів бакалаврату і магістратури спеціальності «Початкова освіта».

Ключові слова: професійна підготовка, учитель початкової школи, інформатизація освіти, електронна лінгвометодика, засоби електронної лінгвометодики, навчальний контент, електронний навчально-методичний комплекс, дистанційний курс.

Постановка проблеми. Підготовка фахівців початкової освіти у вищих навчальних закладах України має багатовікову історію, корені якої сягають діяльності братських шкіл у XVII ст., а розвиток протікає в річищі загального становлення вітчизняної вищої педагогічної освіти, що від початку XXI ст. зазнала перетворювального впливу інноваційних освітніх процесів: компетентнісна парадигма освітнього розвитку, інформатизація, інтернаціоналізація, гуманізація, глобалізація, фундаменталізація, екологізація освіти, технологічний, особистісно-діяльнісний соціокультурний, ресурсний, системно-синергетичний та інші підходи.

Вплив цих процесів на сферу вищої педагогічної освіти обумовлює необхідність докорінних змін у методиці навчання фундаментальних та фахових дисциплін, а також потребу в доповненні змісту професійної підготовки майбутнього вчителя курсами інноваційного характеру, одним із яких для педагога початкової школи має стати «Електронна лінгвометодика» – курс, що вміщує теоретико-практичні засади цієї інноваційної галузі лінгвометодичної науки. Однак навчальний контент для опанування основ цього розділу лінгвометодики для вчителів початкової школи наразі мало представлено у вітчизняній навчально-методичній літературі та електронних навчальних ресурсах.

Аналіз актуальних досліджень. Електронна лінгвометодика як інноваційна галузь методичної науки, що досліджує теоретичні та практичні аспекти застосування електронних засобів у навчанні мови й лінгвометодики, від середини XX ст. активно розвивалася в іноземній науці